

Ocena knjige “Temeljni vidiki samopodobe”

JANEK MUSEK*

Univerza v Ljubljani, Oddelek za psihologijo, Ljubljana

Review of the book »Basic issues in Self-concept«

JANEK MUSEK

University of Ljubljana, Department of Psychology, Ljubljana, Slovenia

Kobal, D. (2000). *Temeljni vidiki samopodobe*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
(ISBN: 961-6086-09-x)

Knjiga *Temeljni vidiki samopodobe*, ki jo je napisala Darja Kobal, docentka za občo psihologijo na Oddelku za psihologijo Filozofske fakultete, je eno vidnejših psiholoških del, kar jih v našem strokovnem in znanstvenem prostoru izšlo v najnovejšem času. Delo predstavlja danes zelo aktualno problematiko samopodobe in to v kompleksni, dvojni luči - v kontekstu najsodobnejših raziskovanj te tematike in še posebej v kontekstu šolanja, vzgoje in izobraževanja. Avtorica je v njem sintetično prikazala tudi ugotovitve lastnih raziskav, pri čemer je smiselno povezala izsledke svojega magistrskega in doktorskega raziskovanja. Tako se nam avtorica že v svoji prvi samostojni monografski publikaciji predstavlja z zelo kompleksnim in vsebinsko bogatim delom, aktualnim in zanimivim tako z znanstveno raziskovalnega in teoretičnega, kot tudi s strokovno uporabnega in praktičnega vidika.

Knjiga Darje Kobal pomeni poglobljeno psihološko študijo samopodobe, še posebej pa osvetljuje vlogo samopodobe pri mladih v procesu njihovega šolanja. Avtorica je v knjigi zajela vse pomembnejše zgodovinske in vsebinske aspekte psihološkega raziskovanja samopodobe. V tematiko svoje obravnave je vključila tudi vse pomembne vidike in sestavine samopodobe, poleg vsebinskih komponent samopodobe tudi samospoštovanje in tipe identitetnih položajev, ki so pomembni še zlasti pri mladostnikih. Kot že rečeno, je svoje ugotovitve utemeljila z ustreznimi

*Naslov / address: red. prof. dr. Janek Musek, Univerza v Ljubljani, Oddelek za psihologijo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, e-mail: janek.musek@ff.uni-lj.si

raziskovalnimi izsledki, med njimi še zlasti z izsledki lastnih raziskovanj. Na velikem vzorcu populacije mladostnikov (osnovnošolske in srednješolske mladine) je tako ugotavljala, kakšne so povezave vidikov in prvin samopodobe z odnosom mladostnikov do šole in učenja. Tudi ta odnos je avtorica razčlenila na več komponent, vključujoč med drugim stalilšča do šole in učenja, motiviranost za učenje in učno uspešnost idr. Ob tem je avtorica posebej analizirala tudi vplive dodatnih spremenljivk, namreč spola, starosti, stopnje šolanja, izobrazbe staršev in učne uspešnosti, še posebej pa je raziskovala tudi mednacionalno oziroma medkulturno razsežnost obravnavanega raziskovalnega problema, s tem da je izvedla primerjavo dobljenih podatkov med slovensko, angleško in francosko populacijo mladostnikov. Tako je njeno raziskovanje pridobilo tudi transnacionalno obeležje, ki povečuje posplošljivost raziskovalnih zaključkov in že s svojim obsegom tudi v svetu rangira avtoričino raziskavo med obsežnejše in pomembnejše razprave o obravnavani temi. Nadaljnja pomembna poglobitev je vključitev vpliva specifičnih programov za spodbujanje razvoja pozitivne samopodobe v šoli. Avtorica je skušala preveriti učinkovitost teh programov, tako da je primerjala vidike samopodobe in njihov razvoj v ustreznih časovnih etapah pri dijakih, ki so bili vključeni v omenjeni program in tistih, ki niso opravljali programa.

Med najpomembnejšimi avtoričinimi izsledki so vsekakor številne ugotovitve, ki kažejo na razlike med narodnostjo, stopnjo šolanja, učno uspešnostjo in spolom glede na samopodobo in njene vidike. Avtorica med drugim potrjuje pozitivno korelacijo med šolsko uspešnostjo in samospoštovanjem (samovrednotenjem). Glede spola ugotavlja bolj pozitiven odnos do šolanja pri dekletih, kar se ujema z oceno, da se dekleta bolje prilagajajo šolskemu okolju. Zanimive so avtoričine ugotovitve o razlikah v identitetnih položajih med fanti in dekleti. Zanimive so seveda tudi mednarodne primerjave. Med najbolj opaznimi je podatek, da se slovenski preskušanci v primerjavi z angleškimi in francoskimi ocenjujejo kot bolj ustvarjalne in kažejo višjo stopnjo samospoštovanja kljub dejstvu, da je večina vidikov samopodobe pri njih manj integrirana.

Kot posebej izviren prispevek velja omeniti strukturni model samopodobe, ki ga je avtorica oblikovala na podlagi svojih raziskovalnih ugotovitev. Model upošteva tako njene izsledke kot izsledke drugih raziskovalcev in predstavlja tehtno korekcijo in izpopolnitev dosedanjih tovrstnih modelov.

Knjiga *Temeljni vidiki samopodobe* tako ni samo trenutno najaktualnejše domače monografsko delo z obravnavanega področja, ampak pomeni tudi zelo dostojen prispevek naše psihologije k v svetu vse pogostejšim raziskovanjem vprašanj samopodobe in samopojmovanja. Za psihologe in strokovnjake je knjiga izredno dragocena, a je priporočljiva tudi za vse druge, ki jih ta vprašanja zanimajo.

Prispelo: 21.4.2000

Sprejeto: 21.4.2000